

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 V. Christus in primo instanti suæ conceptionis fuerit sanctificatus per
gratiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

cessiue condensatus est, vt formaretur os ex illo, immediate antequam absolueretur condensatio requisita in ea parte corporis humani, iam non poterat in illa materia conseruari forma sanguinis, preferatim, quia cum tali condensatione necessariò coniuncta est alteratio nimia, v.g. siccitatis, & frigiditatis, ergo necessarium fuit prius expelli formam sanguinis, sic enim in naturali nutritione propter hanc causam non transit sanguis immediate in os, sed prius transmutatur in medullâ, vt sic paulatim magis, ac magis accedat ad dispositionem ossis. Et idem argumentum fieri potest de toto illo corpore, quod successiue formabatur ad introductionem animæ: Nam immediatè ante animationem necessè est, vt habuerit eam dispositionem, quam habere solent alia corpora humana in eodem statu. Quia solum indiuisibilis terminus deesse poterat in eo instanti. Nam si deesset aliquid diuisibile in condensatione, & figuratione, eadem difficultas rediret: at verò corpus sic dispositum est aptum ad formam sanguinis, vt in alijs hominibus constat. Quod si dicas miraculosè factum esse, vt vel illa partium condensatio sine alteratione proportionata fieret, vel vt forma sanguinis permaneret in materia, in qua naturaliter esse non posset, magis consentaneu rationi erit aliud miraculū excogitare, quo tota illa conceptio subito, & sine vlla successione facta sit. Denique obstant huic modo dicendi testimonia sanctorum Patrum supra citata, quæ omnem prorsus successione excludunt. Sed inter omnia apertissima sunt verba Damasc. lib. 3. c. 2. dicens *Dei filium per Spiritum Sanctum pro creationis modo sibi ipsi corpus condidisse, non ita vt paulatim, & citissimè incrementū figura corporis absolueretur: sed vno, eodemque momento perficeretur.* At iuxta prædictam responsionem figura non est tota vno momento perfecta, sed in tempore, quamuis breui delineata. Obstat etiam D. Thom. qui in illo artic. 1. & in art. 2. ad 3. docet, statim ac sanguis Virginis congregatus fuit in vtero eius, in vno instanti terminatio illius motus localis fuisse Christi corpus formatum. Obstat denique communis sententia Theologorum in 3. d. 3. dicentium, formationem corporis Christi in instanti fuisse perfectam absque successione, & hoc dicunt fuisse maximum miraculum huius conceptionis, quod in solo instanti fuerit perfecta. Si autem successio, quamuis exigua interuenisset, nullum fere fuisset miraculum quod in instanti fuerit terminata conceptio: sed solum, quod velociori mutatione, & breuiori tempore esset perfecta. Ita Bona. ibi qu. vltima totius diffinit. Gab. d. 4. q. vnica art. 2. con. 2. qui etiam de antecedenti motu concedit factum fuisse in instanti, Palud. d. 3. q. 3. Alexan. Alenf. 3. p. q. 8. membr. 2. & q. 9. m. 4. & 4. p. q. 3. 4. m. 3. aliàs q. 10. memb. 4. art. 2. §. 6. Richar. d. 3. a. 2. q. 2.

Damasc.

D. Thom.

Vera responsio.

Chrysost.

Quo circa dicendum cenfeo, totam hanc conceptionem factam esse in instanti, & consequenter diuina virtute factum esse, vt tota illa materia, vel secundum se totam, vel secundum partes occuparet locum alium, quem immediatè ante habebat, eo modo, quo supra explicauimus hoc esse possibile. Cum enim hoc non repugnet, & auctoritati Sanctorum, & rationi, ac dignitati mysterij consentaneum sit, non est cur id asserere formidemus, aut magnitudine miraculi terreamur. Præsertim cum Chrysost. hom. 13. in Genesi indicet, formationem corporis Adæ hoc modo momentaneo fuisse factam, dicens. *Puluerem terræ suo præcepto in corporis naturam venit. Nam sicut substantiam terræ, cum non esset, produxit; ita & nunc cum veller, puluerem terræ in corpus vertit.* Iuxta hunc verò dicendi modum consequenter asserendum est B. Virginem non habuisse efficientiam, quasi connaturalem (& vt ita dicam) seminalem circa hanc corporis formationem, quatenus hanc momentaneam loci mutationem in-

cludit, vt ex dictis in præcedenti sectione constat. Neque hoc est contra veritatem conceptionis humanæ Christi, quæ ex parte principij efficientis omnino fuit miraculosa, & ex parte matris satis est, vt in administratione materiæ, & aliqua alteratione, seu dispositione fuerit naturalis. Dices, nullo modo potuisse concurrere actiue Beatam Virginem in eo instanti virtute naturali, cum tota actio fuerit miraculosa. Respondetur, licet fuerit miraculosa quoad modum, tamen quoad substantiam, & terminum fuit naturalis, & ideo potuit aliquo modo concurrere Beata Virgo ad aliquam alterationem, vt fouendo calore suo materiam illam, & calefaciendo, vel quid simile, quod satis est.

Obiectis.

Responsio.

Dubium.

Quod si quæras, si tantum miraculum necessarium fuit in momentanea formatione corporis, sicut in momentanea congregatione sanguinis, cur D. Tho. vnus potius negauit quam aliud? Respondetur, merito id fecisse, quia, vt tota conceptio terminaretur ad Deum, fuit hoc miraculum in ipsa formatione necessarium, & aliunde non obstabat, quominus B. Virgo posset in eo instanti præstare, quod ex parte matris necessarium est: at verò in vtroque horum contrarium accidit in sanguinis congregatione, vt in principio huius sectionis explicatum reliquimus.

QVÆSTIO XXXIII.

De perfectione proles conceptæ, in quatuor articulos diuisa.

Einde considerandum est de perfectione proles conceptæ.

Et circa hoc quaruntur quatuor.

Primo, vt in primo instanti conceptionis Christus fuerit sanctificatus per gratiam. Secundo, vt in eodem instanti habuerit vsum liberi arbitrij. Tercio, vt in eodem instanti potuerit mereri. Quarto, vt in eodem instanti fuerit plenè comprehensor.

Doctrina huius questionis fusè tractata est in primo tomo huius materiæ. Nam in q. 7. vbi D. Tho. agit de gratia Christi, omnia diximus, quæ ad 1. artic. huius questionis spectant, in q. autem 9. agendo de scientia Christi in communi, explicauimus, quando & quomodo ratione, & libero arbitrio vt inceptum: in q. verò 10. de scientia beata, quando primam illam susceperit, diximus, quod D. Tho. hic artic. 4. tetigit. Denique de merito eius, de quo D. Tho. differit artic. 3. in q. 19. latissimè dictum est. Omisita igitur inutili, & permolesta earundem rerum repetitione, solum ea, quæ ad intelligendum D. Tho. necessaria fuerint annotabimus.

ARTICVLVS I.

Vtrum Christus in primo instanti sue conceptionis fuerit sanctificatus per gratiam.

D primum sic proceditur. Videtur, quod Christus non fuerit sanctificatus in primo instanti sue conceptionis. Dicitur enim 1. ad Cor. 15. Non prius quod spirituale est, sed quod animale, deinde quod spirituale. Sed sanctifi-

catio gratia pertinet ad spiritualitatem. Non ergo statim à principio sue conceptionis Christus percepit gratiam sanctificationis, sed post aliquod spatium temporis.

2. Præterea, sanctificatio videtur esse à peccato, secundum illud 1. ad Cor. 15. 6. Et hoc quidem fuisse aliquando, scilicet peccatores, sed abluti estis, sed sanctificati estis: sed in Christo nunquam fuit peccatum: ergo non conuenit sibi sanctificari per gratiam.

3. Præ-

3. Præterea. Sicut per Verbum Dei omnia facta sunt, ita per Verbum incarnatum sunt omnes homines sanctificati, qui sanctificantur, Hebr. 2. Qui sanctificati, & qui sanctificantur, ex vno omnes. Sed verbum Dei, per quod facta sunt omnia, non est factum, vt Auguſt. dicit in 1. de Trin. ergo Christus, per quem sanctificantur omnes, non est sanctificatus.

Sed contra est, quod dicitur Luc. 1. Quod ex te natus est sanctum, vocabitur filius Dei. Et Ioan. 10. Quem pater sanctificauit, & misit in mundum.

Respondeo dicendum, quod (sicut supra dictum est) abundantia gratie sanctificantis animam Christi, derivatur ex ipsa Verbi vnione, secundum illud Ioannis. 1. Vidimus gloriam eius quasi Vnigeniti a Patre, plenum gratie, & veritatis. O. B. sensum est autem supra, quod in primo instanti sue conceptionis corpus Christi animatum fuit, & a Verbo Dei assumptum, vnde consequens est, quod in primo instanti sue conceptionis Christus habuerit plenitudinem gratie sanctificantis animam, & corpus eius.

Ad primum ergo dicendum, quod ille ordo, quem ponit ibi Apostolus, pertinet ad eos, qui per profectum ad spirituales status perueniunt. In mysterio autem incarnationis magis consideratur descensus diuinae plenitudinis in naturam humanam, quam profectus humane nature, quasi præexistens in Deum: & ideo in homine Christo a principio fuit perfecta spiritualitas.

Ad secundum dicendum, quod sanctificari est aliquid fieri sanctum. Fit autem aliquid non solum ex contrario, sed etiam ex negatiue, vel priuatiue opposito, sicut album fit ex nigro, & etiam ex non albo. Nos autem ex peccatoribus sanctificamur, & ita sanctificatio nostra est ex peccato. Sed Christus quidem se undum hominem factus est sanctus, quia hac gratia sanctitatem non semper habuit: non tamen factus est sanctus ex peccatore: quia peccatum nunquam habuit, sed factus est sanctus ex non sancto secundum hominem, non quidem priuatiue, vt scilicet aliquando fuerit homo, & non fuerit sanctus: sed negatiue, quia scilicet quando non fuit homo, non habuit sanctitatem humanam: & ideo simul factus fuit homo, & sanctus homo. Propter quod Angelus dicit Luc. 1. Quod nascetur ex te sanctum. Quod exponens Gregor. 18. Moral. dicit. Ad distinctionem nostram sanctitatis Iesus sanctus nasciturus asseritur: nos quippe si sancti efficiamur, non tamen nascimur: quia ipsa natura corruptibilis conditione constringimur: ille autem solus veraciter sanctus natus est, qui ex coniunctione carnalis copule conceptus non est.

Ad tertium dicendum, quod aliter operatur Pater creationem rerum per Filium, aliter tota Trinitas sanctificationem hominum per hominem Christum. Nam verbum Dei est eiusdem virtutis, & operationis cum Deo Patre: vnde Pater non operatur per Filium sicut per instrumentum, quod mouet motum. Humanitas autem Christi est sicut instrumentum diuinitatis: vt supra dictum est, & ideo humanitas Christi est sanctificans, & sanctificata.

COMMENTARIUS.

Non explicat satis D. Thomas, an solum loquatur de sanctificatione per gratiam habitualement, indicat tamen in articulo de ea facere se sermonem, quatenus dicit hanc gratiam ab vnione Verbi derivari. Aliunde vero obstat videtur, quod solutione ad secundum significat, Christum absque hac gratia non intelligi sanctum, & per eam factum esse sanctum ex non sancto, quæ non possent esse vera, si de habituali gratia sermo esset: ostendimus enim in superioribus per gratiam vnionis: quæ prior est, sanctificari. Quapropter intelligi posset hic articulus absolute de gratia sanctificantem, non limitando doctrinam ad hanc, vel illam gratiam: sed verique, seruata proportionem, eam accommodando. Vnde, si de

A sanctificatione per gratiam vnionis interpretemur, quamuis secundum rem idem sit Verbum, cui humanitas vnitur, & per quod sanctificatur: tamen secundum rationem distinguuntur, quia aliud est assumi ad subsistendum, aliud sanctificari per ipsum Verbum, ad quod fit assumptio. Et hoc sensu dici potest hæc sanctificatio derivari ab vnione, sicut vnum attributum diuinum dicitur ratio alterius. Et cum hac expositione optimè quadrat, quod D. Thomas ad 2. dicit. Christum factum esse sanctum ex non sancto homine, quatenus factus est homo ex non homine. Quo dicendi modo indicat, Christum non solum non fuisse prius tempore hominē, quā sanctum: verum etiam nec prius natura, quia per ipsam vnionem sanctificatus est, loquimur autem de Christo homine, qui propriè sanctificari dicitur. Nam, si loquamur de humanitate, illa reuera prius natura exiit, quā sanctificaretur, sicut prius natura exiit, quā assumeretur. Et hoc modo terminus a quo illius sanctificationis fuit negatio substantialis sanctitatis in hac humanitate, non quæ duratione præcederet, sed quæ existeret, si statim in eodem instanti non assumeretur illa humanitas, vt hic Deus homo constitueretur. At verò intelligendo hunc articulum de gratia habituali (vt fortasse D. Thom. intellexit, quia hæc reuera est, quæ propriè dicitur ab vnione derivari) solutio ad secundum sano modo exponenda est. Quia licet temporis duratione, simul Christus fuerit homo, & sanctus sanctitate accidentali: tamen prius natura fuit factus homo, & sanctus per gratiam vnionis. Quapropter non intelligitur sanctificatus per gratiam habitualement ex non sancto simpliciter: sed ex non sancto tali modo, id est, sanctitate accidentaria, seu (vt D. Thomas loquutus est) sanctitate humana: illa enim sanctificatio, quæ est per gratiam vnionis, multo magis est diuina. Cætera perspicua sunt in litera. Quæ Caietanus autem notat, superius suo loco tractata sunt: nec oportebat hoc loco iterum contra Scotum inueniri, dum de comparisonem inter gratiam vnionis, & habitualement, seu visionem beatam, satis superque supra dictum sit.

ARTICVLVS II.

D. Verum Christus in primo instanti sue conceptionis habuerit usum liberi arbitrij.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod Christus secundum hominem non habuerit usum liberi arbitrij in primo instanti sue conceptionis. Prius enim esse ei, quæ agere vel operari vsus autem liberi arbitrij est quedam operatio. Cum ergo anima Christi esse inciperet in primo instanti sue conceptionis (vt ex predictis patet) videtur esse impossibile, quod in primo instanti conceptionis habuerit usum liberi arbitrij.

2. Præterea. vsus liberi arbitrij est electio: Electio autem præsupponit deliberationem consilij: dicit enim Philosophus in 3. Ethicor. quod electio est appetitus præconsilij. Ergo videtur impossibile, quod in primo instanti sue conceptionis Christus habuerit usum liberi arbitrij.

3. Præterea. Liberi arbitrij est facultas voluntatis, & rationis, vt in prima parte habitum est, & ita vsus liberi arbitrij est actus voluntatis, & rationis, siue intellectus: sed actus intellectus præsupponit actum sensus, qui esse non potest sine conuentione organorum, quæ non videtur fuisse in primo instanti conceptionis Christi. Ergo videtur, quod Christus non potuit habere usum liberi arbitrij in primo instanti sue conceptionis.

Sed contra est, quod Auguſt. dicit in libr. de Trin. Mor. vt Verbum venit in vtrum, seruata veritate propria

185.
Veri. q. 29.
art. 8. 2.

Ar. præ. 6.
loco ibi cit.

1. 3. Eth. c. 3.
art. 1. 5.

1. p. q. 83.

Id habet
Gre. l. 9. in
registr. c. 62.
a medio Et
Auguſtini,
natu.